

3. Антонюк У.В. Гарантії екологічних прав: проблеми наукової та нормативно-правової диференціації / У.В. Антонюк // Прикарпатський юридичний вісник. – 2014. – № 6. – С. 54-59.

4. Про охорону навколишнього природного середовища: закон України від 25 червня 1991 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

5. Земельний Кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-14 зі змінами в ред. від 11 серпня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

6. Лісовий Кодекс України від 21 січня 1994 року № 3852-12 зі змінами в ред. від 27 липня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

7. Водний Кодекс України від 06 червня 1995 року № 213/95-ВР зі змінами в ред. від 27 липня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95>.

8. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

9. Костицький В. Конституційне регулювання охорони довкілля: український та світовий досвід / В. Костицький // Право України. – 2003. – № 10. – С. 49-55.

Тусва О. М.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри земельного та аграрного права*

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ЯК ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ

Стратегічною ціллю державної аграрної політики згідно із ст. 2 Закону України від 18 жовтня 2005р. № 2982-IV «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року»[1] є перетворення аграрного сектору на високоефективний, конкурентоспроможний на внутрішньому та зовнішньому ринках сектор економіки держави.

Формування та реалізація аграрної політики здійснюється уповноваженими державними органами за допомогою норм права. Отже, держава повинна нормативно закріпити такі ринкові умови, в яких можуть ефективно функціонувати сільськогосподарські підприємства всіх форм власності і господарювання.

Розвиток конкурентоспроможного аграрного виробництва у комплексному поєднанні з розбудовою сприятливих умов для розвитку сільських територій є національним пріоритетом нашої держави. Надзвичайно важливим

є формування послідовного, цілеспрямованого і ефективного законодавства в цій галузі, яке б не лише відповідало курсу на реформування аграрних відносин, а й було б стимулюючим фактором.

Попри те, що сучасне сільське господарство перебуває у кризовому стані, потреби продовольчої безпеки і закони ринкової економіки змушують державу вдаватися до таких заходів, які б сприяли розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах гострої конкуренції.

Розв'язання складних соціально-економічних і суспільно-політичних проблем села потребує розробки державою правового механізму переведення на принципово нові засади розвитку сільського господарства. За своєю сутністю і цільовим призначенням воно повинно стати відроджувальним, базуватися на чітко визначеній, всебічно обґрунтованій і активно спрямованій державою правовій, економічній, організаційній та соціальній основі [2, с. 41].

Конкурентоспроможність аграрного сектору економіки є досить складною і багатогранною категорією, що визначається різними чинниками. У науковій літературі немає загальноприйнятого визначення поняття «конкурентоспроможність» і «конкуренція». Конкуренція (від лат. Concurrere – зіштовхуюсь) – економічний процес взаємодії, взаємозв'язку і боротьби між підприємствами, що виступають на ринку з метою забезпечення кращих можливостей збуту своєї продукції, задоволення різноманітних потреб покупців і одержання найбільшого прибутку [3, с. 24]. Конкуренція є основним інструментом регулювання ринкової економіки і об'єктивним економічним законом розвинутого товарного виробництва, дія якого є для товаровиробників зовнішньою примусовою силою для підвищення продуктивності праці на своїх підприємствах, збільшення масштабів виробництва, прискорення науково-технічного прогресу, впровадження нових форм організації виробництва тощо. Дія багатьох економічних законів відбувається у формі примусових сил конкурентної боротьби, в результаті чого конкуренція виступає важливою рушійною силою розвитку економічної системи [4, 112].

В розвитку конкурентних відносин важливу координаційну роль повинна відігравати держава, в першу чергу шляхом правотворчої форми діяльності, створюючи сприятливі умови для розвитку конкурентоспроможності аграрного сектору економіки, а також її господарюючих суб'єктів, які утворюють структуру галузі, проте поняття конкурентоспроможності на сьогодні законодавством не закріплено, хоча досить часто ним використовується. Закон України від 11 січня 2001 р. № 2210-III «Про захист економічної конкуренції» [5] в ст.1 дає визначення економічної конкуренції, як змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначити умови обороту товарів на ринку. Сутність конкуренції знаходить свій прояв у найважливішій характеристиці – конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність аграрного сектору економіки в широкому розумінні можна розглядати, як зумовлену економічними, правовими, соціальними, політичними чинниками його позицію на внутрішньому та зовнішньому ринках,

яка визначається наявністю конкурентних переваг. Конкуреноспроможність аграрного сектору економіки реалізується через основний правовий інститут аграрного права – виробничо-господарську діяльність аграрних товаровиробників. Як правова категорія - це врегульовані нормами права суспільні відносини, які забезпечують такий стан галузі, при якому її структурні елементи – суб'єкти аграрного господарювання, в процесі суперництва з іншими суб'єктами суспільних відносин, здатні досягти таких результатів виробничо-господарської діяльності, що забезпечать їм максимальний рівень прибутковості і стабільне соціально-економічне зростання.

Відповідальність за стан конкуреноспроможності аграрного сектору економіки несе держава. Їй належить провідна роль у визначенні змісту і важелів державної аграрної політики.

Аналіз чинного законодавства у сфері державної аграрної політики говорить про комплексний характер чинників, які впливають на підвищення ефективності аграрного сектору. Основними серед них є: забезпечення стабільної системи державної підтримки; реалізація цінової, фінансово-кредитної, страхової політики; удосконалення інструментів системи оподаткування, які враховують особливості сільськогосподарських товаровиробників; забезпечення конкуреноспроможності сільськогосподарської продукції; формування інфраструктури аграрного ринку; забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку, інформаційно-аналітичне забезпечення та ін.

Література:

1. Відом. Верховн. Ради України. – 2006. – № 1. – Ст. 17.
 2. Статівка А.М. Про протекціонізм сільського господарства України в сучасних умовах (деякі організаційно-правові питання)// Стан та перспективи розвитку аграрного права: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 80-річчю з дня народження д.ю.н., проф., акад. АПРН України, Засл. діяча науки і техніки України В.З. Янчука (Київ, 26-27 травня 2005р.): зб. Тез наук.доп./ За заг. ред. В.М. Єрмоленка; Нац. Аграрний університет України (Юр. Фак.), 2005. – Видавництво «Магістр-XXI сторіччя», 2005. – С. 41.
 3. Ансофф И. Планирование будущего корпорации: моногр. / И. Ансофф. – М.: Прогресс, 1985. – С. 24.
 4. Акулов В.К. К характеристике субъекта стратегического менеджмента / В. Акулов, М. Рудаков // Проблемы теории и практики управления. – 1998. – № 4. – С. 112-116.
 5. Відом. Верховн. Ради України. – 2001. – № 12. – Ст. 64.
-